

Tampereen ammattikorkeakoulu

AMMATILLINEN OPETTAJAKORKEAKOULU

Opettajankoulutuksen kehittämishanke

9-luokkalaisten perehdyttäminen ammattiopintoihin
Vaasan ammattiopistossa

Minna Eteläpää
Esa Myllylä

2007

ETELÄPÄÄ MINNA, MYLLYLÄ ESA: 9-luokkalaisten perehdyttäminen ammattiopintoihin Vaasan ammattiopistossa
Tampereen ammattikorkeakoulu
Opettajankoulutuksen kehittämishanke 25 s + 10 liites.
Ryhmänopettaja Sirpa Levo-Aaltonen
Huhtikuu 2007
Asiasanat: ammatillinen koulutus, perehdyttäminen, nuoruus, nivelvaihe

TIIVISTELMÄ

Ammatillinen koulutus peruskoulun jälkeen on yksi vaihtoehto jatkosuunnitelmiaan tekevällä nuorella. Perehdyttäminen eri koulutusvaihtoehtoihin on tärkeää, jotta nuori saa tarpeeksi tietoa eri jatko-opiskelumahdollisuuksista.

Tässä työssä kehitetään 9-luokkalaisten perehdyttämistä ammattiopintoihin Vaasan ammattiopistossa Liiketalouden ja viestinnän yksikössä. Suuren osan perehdyttämisestä muodostaa 9-luokkalaisten vierailu oppilaitoksessa ja se on myös valittu kehittämiskohteeksi toimivan toteutusmallin puuttuessa. Hankkeessa ei pyritty tarkaan tutkimustiedon saavuttamiseen, vaan kyse oli enemmänkin laadullisesta kehittämishankkeesta.

Työssä käydään läpi 9-luokkalaisten nuoren elämänvaihetta ja nivelvaihetta siirryttäessä yläkoulusta eteenpäin. Perehdyttämisielementteistä Liiketalouden ja viestinnän yksikköön kartoitetaan aiemmat ongelmat ja pyritään ottamaan ne huomioon uutta vierailusuunnitelmaa tehtäessä.

Vierailupäiviin tehdyt muutokset olivat rohkaisevia sekä henkilökunnan että vierailijoiden osalta. Erityisesti ammattiopintojen esittely käytännönläheisemmin oli onnistunut muutos. Vierailut koettiin mielekkäämmiksi, koska vierailijat saivat informaation lisäksi tehdä käytännön tehtäviä.

Sisällysluettelo

1 PERUSKOULUN JÄLKEEN AMMATILLISELLE VÄYLÄLLE.....	4
2 NUORUUS KEHITYSPSYKOLOGIASSA.....	6
2.1 Nuoruusiän vaiheet.....	6
2.2 Nuoruusiän kehitystehtävät.....	7
2.3 Identiteetin kehittyminen.....	8
3 OPINTOJEN NIVELVAIHE SIIRRYTTÄESSÄ PERUSKOULUSTA TOISELLE ASTEELLE.....	10
3.1 Peruskoulun päättävien hakeutuminen jatko-opintoihin.....	10
3.2 Nivelvaiheen haasteita.....	11
4 VAASAN AMMATTIOPISTO AMMATILLISEN KOULUTUKSEN TARJOAJANA.....	13
4.1 Vaasan ammattiopiston koulutuksen markkinointi.....	13
4.2 Liiketalouden ja viestinnän yksikkö.....	15
4.3 Kehittämiskohteen määrittely.....	16
5 VIERAILUJEN TOTEUTTAMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ.....	18
5.1 Henkilökunnan ja oppilaiden osallistuminen.....	18
5.2 Vierailuohjelman suunnittelu ja toteutus.....	19
6 UUDISTUSTEN ARVIOINTIA JA KEHITTÄMISTARPEITA.....	22
LÄHTEET.....	24
LIITE 1: Koko Vaasan ammattiopiston vierailuaikataulu.....	26
LIITE 2: Informaatio opettajille.....	27
LIITE 3: Vierailuaikataulu.....	28
LIITE 4: Yleisinfo.....	29
LIITE 5: Merkonomien tietokilpailu.....	31
LIITE 6: Linux-tehtävä.....	35

1 PERUSKOULUN JÄLKEEN AMMATILISELLE VÄYLÄLLE

Peruskoulun päättävä nuori on tienhaarassa tulevaisuutensa suhteen. Hän tarvitsee paljon tukea ja neuvoja osatakseen valita seuraavan askeleensa. Nuoren oma tahto on tärkeä, mutta aina ei nuorella itselläänkään ole selkeää käsitystä siitä, mitä hän haluaa tulevaisuudessa tehdä. Nuori on sellaisessa elämänvaiheessa, jossa tehdyt valinnat vaikuttavat pitkälle. Koulutuksen suhteen tehtävissä valinnoissa on yläkoulujen opinto-ohjaajien antama ohjaus ensiarvoisen tärkeää. Opinto-ohjaajat saavat tietoa toisen asteen jatkopaikoista monista eri lähteistä, joista yksi tärkeimmistä on yläkoulujen ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyö.

Vaasan ammattiopistossa opinto-ohjaajat toimivat yhteyshenkilöinä perehdyttämisessä ammattiopintoihin. Perehdyttämisessä olisi tärkeää antaa suuntaansa hakeville nuorille selkeä kuva ammatillisten opintojen tarjonnasta. Liiketalouden ja viestinnän yksikössä kaivattiin muutosta tähän perehdyttämiseen eli selkeämpää mallia 9-luokkalaisten vierailuihin paikan päällä. Aiemmin vierailut on hoidettu esittelypajoinen, sillä koulutusala on melko teoriapainotteinen ja siitä johtuen myös vaikea ala esitellä oppilaille tarpeeksi konkreettisesti.

Tämän työn tarkoituksena on luoda yleiskuva siitä, miten Vaasan ammattiopistossa toimitaan 9. luokkalaisten perehdyttämisen suhteen ja kehittää Liiketalouden ja viestinnän yksikössä tapahtuvaa perehdyttämistä. Hankkeessa ei pyritty tarkan tutkimustiedon saavuttamiseen, vaan kyse oli enemmänkin laadullisesta kehittämishankkeesta.

Työssä käsitellään ensin hieman kasvatustieteen näkökulmasta 9. luokkalaisten elämänvaihetta ja nivelvaihetta siirryttäessä yläkoulusta eteenpäin. Tämän jälkeen esitellään Vaasan ammattiopistoa kokonaisuutena ja kerrotaan, miten ammattiopintoihin perehdyttäminen tällä hetkellä hoidetaan. Seuraavaksi kuvaillaan kehittämistarve ja yksilöidään kehittämiskohteet tarkemmin sekä kuvataan hankkeen suorittamisen eteneminen käytännössä. Lopuksi mietitään hankkeen vaikutuksia ja pohditaan onnistumista ja jatkotoimenpiteitä.

Tavoitteena on muodostaa toimiva konsepti Liiketalouden ja viestinnän yksikön 9-luokkien perehdyttämiseen ja saada sekä henkilökunta että opiskelijat vaivattomasti mukaan. Tämän kehittämishankkeen tekijät ovat itse aktiivisesti mukana toteuttamassa perehdyttämistä, Minna Eteläpää opinto-ohjaajan ja markkinoinnin opettajan ominaisuudessa sekä Esa Myllylä tietotekniikan opettajana. Perehdyttäminen muodostaa yhden osan opinto-ohjaajan toimenkuvasta ja aineenopettajat ovat merkittävässä roolissa oman opetusalan esittelyssä.

2 NUORUUS KEHITYSPSYKOLOGIASSA

Ihmisen kehitystä tutkittaessa lapsuus on saanut perinteisesti suuren painoarvon. Jokainen psykologian kirjallisuuteen perehtynyt tietää, kuinka suuri merkitys lapsuudella on yksilön myöhemmälle kehitykselle. Esimerkiksi Sigmund Freudin tutkimukset ovat johtaneet siihen, että lapsuuden merkitys kehityopsykologiassa on korostunut. Elämänkaaripsykologiassa kuitenkin tarkastellaan koko ihmisen elämänsä kaarta. (Dunderfelt 1996, 45.) Nuoruuden tutkiminen on suhteellisen uusi asia kehityopsykologiassa. Tämän kehityshankkeen kannalta kiinnostavimmat asiat tapahtuvat juuri nuoruusiässä. Sen vaiheen tarkastelu antaa pohjatietoa esimerkiksi sille, miksi ja millaisia valintoja nuori tekee peruskoulun jälkeen uran ja koulutuksen suhteen.

2.1 Nuoruusiän vaiheet

Erään jaottelun mukaan sitä elämänvaihetta, jossa nuori tekee uravalintoja peruskoulun loppuvaiheessa, kutsutaan nuoruusiän varhaisvaiheeksi. Tähän ikään (13–16 vuotta) kuuluvat ihmissuhteiden kriisit. Tällöin on myös havaittavissa varsinainen biologinen murrosikä. Vanhempia ja muita auktoriteetteja vastaan kapinoidaan ja samanaikaisesti solmitaan myös uusia ystävyys-suhteita ikätovereiden kanssa. Osa toiselle asteelle pyrkivistä nuorista on jo nuoruusiän keskivaiheessa (16–19 vuotta), jolle on ominaista identiteettikriisi. Nuori hakee samaistumisen ja ihastumisen kohteita, kokeilee omia rajojaan ja kokee myös syvällisiä ihmissuhteita. Nuoruus on yksilöllisyyden heräämistä ja törmäämistä vastakkaisuuksiin, minkä perusteella yksilöllisyys kehittyy. Polariteetti eli vastakkainasettelu ja dualismi eli kaksijakoinen käsitys todellisuudesta ovat tunnusomaisia tälle vaiheelle. (Dunderfelt 1996, 80)

Nuoruuden vaiheet ja kriisit rakentuvat toistensa varaan. Jotta nuori löytää minuutensa, tulee hänen ensin itsenäistyä vanhemmista. Minuuden selkeytyminen on taas edellytyksenä sille, että nuori voi muodostaa käsityksensä ympäröivästä maailmasta ja ideologioista. (Salo 1997, 128) Se, kuinka tarkasti nuoruuden ikäraajat pitävät paikkansa, riippuu esimerkiksi ympäristöstä. Länsimaisessa kulttuurissa nuorelta odotetaan vastuuntuntoa, kriittisyyttä, itsenäisiä ratkaisuja, opintomenestystä ja ammatinvalintaa (Salo 1997, 126). Eri kulttuureissa odotukset nuoren suhteen vaihtelevat.

vat. Jossain päin maailmaa tämän ikäisten nuorten odotetaan avioituvan tai siirtyvän työelämään. Tyttöjä ja poikia saattavat koskea erilaiset odotukset. Nuoruuteen kuuluu myös kypsyminen lain edessä. Selvää kuitenkin on, että nuorten kypsyminen ei noudata tiettyjä päivämääriä, vaan tapahtuu jokaisella omaan tahtiinsa. Kovin monitahoiseen vaiheeseen siis sattuu myös omien uravalintojen tekeminen peruskoulun jälkeen.

2.2 Nuoruusiän kehitystehtävät

Kehitystehtäviksi kutsutaan haasteita, joita kohdattuaan nuori on valmis siirtymään seuraavaan elämänvaiheeseen ja joista selviytyminen luo perustaa yksilön kehitymiselle. Tällaisia kehitystehtäviä on esimerkiksi oman fyysisen olemuksen hyväksyminen. Nuoren ajatusmaailma itsenäistyy suhteessa vanhempiin ja muihin aikuisiin. Samalla oma maailmankatsomus ja moraalitietoisuus kehittyvät. Nuori myös alkaa ottaa enemmän vastuuta taloudellisista seikoista. Samalla hän pyrkii sosiaalisesti vastuulliseen käyttäytymiseen. Käsitteellinen ajattelu alkaa kehittyä noin 13 ikävuoden jälkeen. Nuori oppii käyttämään ja ymmärtämään loogisia ja abstrakteja ajatuskuvioita. Matemaattinen, filosofinen ja looginen ajattelu kehittyvät. (Dunderfelt 1996, 81)

Nuori ei ole enää kiinni konkreettisuudessa. Nuoret myös asettelevat ongelmia ja pohtivat vaihtoehtoja. Asioita voidaan tarkastella useasta näkökulmasta ja asioiden tarkastelukulma laajenee. Tapahtumat voidaan viedä yksittäisistä yleiselle tasolle. Toisaalta ajattelun kehittyminen mahdollistaa päättämään säännönmukaisuuksien perusteella yksittäisiä asioita. Abstraktia ajattelua tukevat ongelmatilanteet, joita pyritään ratkomaan omien kokemusten perusteella. On muistettava, että tällöin ovat yhtä arvokkaita niin oikeat kuin väärätkin ratkaisut. Väärien ratkaisujen kriittinen läpikäyminen ajattelun ja puheen tasolla kehittää ajattelua. Abstraktiin ajatteluun siirtyminen tapahtuu vaiheittain ja kehitystä tapahtuu aikuisikään saakka. (Salo 1997, 131–133)

Murrosikässä nuori haluaa oppia tuntemaan itsensä ja siihen tehtävään tarvitaan muita nuoria, joihin hän vertaa itseään. Itsearviointin mittapuuna on se, mitä muut nuoret hänestä ajattelevat. Nuori on siis tässä mielessä riippuvainen ryhmästä (Salo 1997, 136). Koulutusvalintoja tehtäessä ystäväpiiriin valinnoilla saattaakin olla erittäin

suuri merkitys. Nuoret myös liittävät kokemuksensa persoonaansa. Huonosti koulussa menestyvä nuori ajattelee olevansa muutenkin huono ja epäonnistunut. (Salo 1997, 136)

2.3 Identiteetin kehittyminen

Murrosiän jälkeen (ikävuodet 16–19) nuori hakee itsenäisyyttä. Omaa identiteettiä etsiessään hän saattaa tarttua korvaavaan auktoriteettiin, kuten seurustelukumppaniin, yhteisöön tai ideologiaan. Joskus sitoutuminen yhteisöön tai ystäviin on niin voimakasta, että oman itsenäisyyden kehittyminen vaarantuu. Rakentaessaan identiteettiä nuori valitsee usein positiivisen tai negatiivisen identiteetin. Jos hänelle on annettu mahdollisuus itsenäistymiseen eikä ole vaadittu liikoja vanhempien taholta, valitsee nuori todennäköisesti positiivisen identiteetin. Negatiivinen identiteetti taas tulee niistä rooleista ja ominaisuuksista, joita on opetettu pitämään vaarallisina ja halveksittavina. Tällaisia ovat koulukielteinen, väkivaltainen ja vastuuton – jopa rikollinen käytös, johon liittyy usein alkoholin tai huumeiden käyttö. Negatiivinen identiteetti voi olla suojana vanhempien kohtuuttomia tai liian kunnianhimoisia vaatimuksia vastaan. (Salo 1997, 144) Arviolta 10–20 % nuorista ajautuu erilaisiin vaikeuksiin. Nurmen mukaan taustalla on usein epäonnistumiset koulussa ja siitä johtuva kielteinen minäkäsitys. Se johtaa helposti defensiiviseen eli puolustautuvaan toimintaan eikä itse haasteiden ratkomiseen. Tällainen toimintatapa aiheuttaa usein lopulta ongelmia koulu- ja työelämään sopeutumisessa sekä lisää syrjäytymistä. (Lyytinen, P., Korkiakangas, M., Lyytinen, H. 1998, 269–270)

Ammatinvalinta ennakoi nuoren persoonallisuuden kehityksen suuntaa ja mahdollisuuksia. Alan valinta edellyttää itsenäistymistä ja realistista kuvaa itsestä. Se vaatii myös sitä, että nuorella on tietoa opiskelusta, eri ammateista ja yhteiskunnasta. On pohdittava, miten halutaan elää ja asua, mitä elämässään arvostaa. Mitä selkeämpi kuva nuorella näistä asioista on, sitä pidemmälle hän voi elämäänsä suunnitella. Positiiviset tulevaisuudennäkymät saavat aikaan sen, että nuori kokee voivansa itse vaikuttaa jatkumahdollisuuksiinsa. Jos taas itseluottamus on heikko ja nuori kokee tulevaisuutensa tuntemattomana ja pelottavana, hänen energiansa siirtyy tulevaisuudesta nykyhetkeen. Hän elää päivän kerrallaan tekemättä mitään tulevaisuutensa hy-

väksi. Nuoruusiän keskivaiheessa nuoret pyrkivät pitämään mahdollisimman monta porttia avoinna. Nuori välttää sitoutumista sellaiseen, joka sulkisi jatkossa vaihtoehtoja pois. Hän saattaa sitoutua jollekin ammatin alalle, mutta ei valitse ammattia. Hän seurustelee, mutta ei halua perustaa perhettä. Aiempiin sukupolviin verrattuna nykyiset nuoret viivästyvät nuoruutta. Se on eräänlaista viivyttelyä ennen vahvoja sitoumuksia työn tai perhe-elämän suhteen. Tähän ajanjaksoon sijoittuvat myös ensimmäiset todelliset kokemukset oman haaveammatin työstä. Nuoret, joilla on heikko identiteetti, vaihtavat usein työpaikkaa, eivätkä löydä oikeaa opiskelualaa. He ajelehtivat elämäänsä tyytymättöminä vuodesta toiseen, vaihtoehdosta toiseen. (Salo 1997, 147–149)

3 OPINTOJEN NIVELVAIHE SIIRRYTTÄESSÄ PERUSKOULUSTA TOISELLE ASTEELLE

Peruskoulun 9-luokkalaiset ovat tulevaisuutensa suhteen tärkeän valinnan edessä. Nuoren on tässä vaiheessa valittava mennäkö lukioon vai ammatilliseen oppilaitokseen. Mahdollista on myös valita yhdistelmäopinnot, jolloin kyseessä on kaksoistutkinto. Muutamat valitsevat kymppiluokan tai työelämän. Tätä koulutuksen valintavaihetta nimitetään nivelvaiheeksi. Nivelvaihe on erityisen kriittinen vaihe oppilaan koulutuspolulla. Tämä näkyy esimerkiksi toisen asteen koulutuksen ulkopuolelle jäämisenä, opintojen keskeyttämisenä ja alan vaihtamisena. (Vuorinen ja Kasurinen 2002, 117.) Osalle nuorista valinta tässä vaiheessa tulee liian varhain (Hakala ja Haapala 2005, 8). Opetushallitus on käynnistänyt vuonna 2003 hankkeen, jonka tarkoituksena on parantaa peruskoulun viimeisillä luokilla tehtävien koulutusvalintojen onnistumista sekä vähentää koulutuksen ulkopuolelle jäämistä (Karjalainen ja Kasurinen 2006, 20–21).

3.1 Peruskoulun päättävien hakeutuminen jatko-opintoihin

Oppilaiden tiedot työelämän tarpeista ovat useinkin varsin hataria. Koulutusvalinnat perustuvatkin esimerkiksi siihen, millä paikkakunnalla koulutusta tarjotaan tai mihin toveripiiri on suuntautunut. Valintojen hankaluutta lisää myös runsas tarjonta, johon oppilailta ei ole aikaa kunnolla perehtyä. (Lahti 2007.) Yrityselämän edustajien mielestä puolet ikäluokasta tulisi saada valitsemaan ammatillinen koulutus. Elinkeinoelämä tarvitsee jatkossa enemmän ammatillisen peruskoulutuksen saaneita, kuin korkeakoulutettuja työntekijöitä. Elinkeinoelämän keskusliiton jäsenten palkkaamista työntekijöiltä 27 prosentilta edellytetään korkeakoulututkintoa, kun taas 48 prosentilta vaaditaan ammatillista toisen asteen koulutusta. (Rundgren ja Häkkinen 2006.)

Opetusministeriö on vuonna 2003 asettanut tavoitteeksi, että vuonna 2008 siirtymisen suoraan toiselle asteelle ja lisäopintoihin olisi 96 prosenttia ikäluokasta. Ministeriön oppilaan- ja opinto-ohjauksen kehittämishankkeen tulosten perusteella tulos oli vuonna 2005 peräti 97,6 prosenttia. Alueittain ja kouluittain oli nähtävissä suuria eroja siinä, kuinka moni hakeutui lukioon tai ammatilliseen koulutukseen. Ammatil-

liseen koulutukseen hakeutui 34,9–57,5 prosenttia ikäluokasta. Peruskoulunsa päättäneistä 2,6 prosenttia eli 1390 oppilasta ei hakeutunut toiselle asteelle. Syynä oli useimmiten se, että oppilas hakeutui oppilaitokseen, joka ei kuulunut yhteishaun piiriin. Tällaisia koulutuksia ovat mm. erilaiset valmentavat koulutukset ja perusopetuksen lisäopetus. (Karjalainen ja Kasurinen 2006, 20–21.) Vaasassa peruskoulunsa päättäneistä 60 prosenttia jatkaa lukioon. Vain alle yksi prosenttia ei hae jatkokoulutukseen (Lahti 2007).

3.2 Nivelvaiheen haasteita

Jotta nuorten siirtyminen ammatilliseen koulutukseen ja koulutusvalintojen tekeminen helpottuisivat, tulisi yhteistyötä ammatillisten koulujen ja peruskoulujen välillä kehittää. Perusopetuksen ohjaustoiminnassa pitäisikin valmistella siirtymistä toiselle asteelle koko yläkoulun ajan, eikä vasta yhdeksännellä luokalla. Yksi merkittävimmistä puutteista peruskoulussa on ammatillisen suuntautumisen ohjaus. Opetushallituksen toimesta vuosina 2001–2002 on tehty arviointi opinto-ohjauksesta. Raportin mukaan oppilaat saavat kyllä hyvin tietoa eri tutkinnoista, mutta ammattien ja työtehtävien sisältö jää usein hataraksi. (Vuorinen ja Kasurinen 2002, 121.) Myös oppilaiden yleisessä opinto-ohjauksessa on puutteita, sillä noin viidesosa oppilaista (19 %) perusopetuksen puolella ei saa luokilla 7–9 lainkaan henkilökohtaista ohjausta (Vuorinen ja Kasurinen 2002, 119). Tässä vaiheessa oppilaan ohjauksella on tärkeä rooli sekä alkuperäisessä, että tulevassa oppilaitoksessa. Opinto-ohjaajienkin tietämys ammatillisista vaihtoehtoista saattaa olla huonompi kuin lukion tuntemus. Opinto-ohjaajat arvioivat itse saaneensa huonommin tietoa ammatillisista opinnoista kuin lukio-opinnoista. Lukion rehtorit ja opinto-ohjaajat arvioivat yhteistyön perusopetuksen kanssa sujuvan paremmin, kuin mitä arvioivat omasta yhteistyöstään ammatillisen koulutuksen rehtorit ja opinto-ohjaajat. Myös resurssipula vaivaa opinto-ohjausta: rahasta, ihmisistä ja ajasta on pulaa. (Vuorinen ja Kasurinen 2002, 127, 140.)

Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaihetta pohtineen työryhmän mielestä yhteishakujärjestelmää tulee uudistaa. Vuonna 2007 käyttöön otettava sähköinen yhteishaku mahdollistaa reaaliaikaisen hakuprosessin tarkkailun ja vapautu-

vien paikkojen tehokkaan täyttämisen. Opiskelijoiden joustavaa siirtymistä koulutusmuodosta toiseen tulee myös edelleen kehittää. Ammatillinen perusopetus tulisi voida aloittaa nykyistä useammin ammattiin perehdyttävällä työvaltaisella opiskelulla. (Linna, M. 2005) Eräänä vaihtoehtona nuorille, jotka eivät ole päässeet toisen asteen oppilaitokseen tai tarvitsevat lisää aikaa harkitakseen uraansa, on perustettu ammattiopistoihin erilaisia kymppiluokkia. Siellä nuoret voivat opiskella yksilölliseen tahtiin peruskouluaineita ja korottaa arvosanoja. He saavat myös tutustua ammattiopintoihin ja työelämään. (Lehtoranta, P. 2005, 19)

Vastaanottavalla oppilaitoksella on oppilaiden rekrytoinnissa kolme kohderyhmää: peruskoulun opinto-ohjaajat, oppilaat ja huoltajat. Toisen asteen tutoropiskelijoilla on tässä nivelvaiheessa oma roolinsa. He kertovat koulustaan peruskoululaisille ja ovat usein myös mukana syksyllä perehdyttämässä uusia opiskelijoita. He myös osallistuvat erilaisille koulutusmessuille. Messuilla vierailevat usein myös oppilaiden vanhemmat. Esimerkkinä muista tavoista esitellä ammatillista opetusta voidaan ottaa esille Länsi-Lapin hanke, jossa ammattiin opiskelevat nuoret suunnittelivat yhdessä opettajiensa kanssa toimintapäiviä peruskoulussa. Peruskoulun kotitaloustunnille lähti kokkiopiskelija, kondiittoriopiskelija ja tarjoilijaopiskelija. Seitsemäsluokkalaiset valmistivat sitten ammattiopiskelijoiden johdolla kolmen ruokalajin ateriakokonaisuuden joka tarjoiltiin hienosti ja nautittiin yhdessä. (Karjalainen ja Kasurinen 2006, 43–44, 52, 134.) Muita tapoja houkuttaa oppilaita ammatillisiin oppilaitoksiin ja jakaa tietoa ovat mm. ohjauksellisten internetsivujen julkaiseminen, osajakisat 8-luokkalaisille ja ns. ammattimiesopettajat, jotka toimivat varsinaisten opettajien apuna oppitunneilla (Karjalainen ja Kasurinen 2006, 132–136).

4 VAASAN AMMATTIOPISTO AMMATILLISEN KOULUTUKSEN TARJOAJANA

Vaasan ammattiopisto - Vasa yrkesinstitut on kaksikielinen oppilaitos, josta valmistuu vuosittain yli 600 nuorta ammattilaista. Opistossa voi opiskella seuraavia aloja:

- Tekniikka
- Liiketalous ja viestintä
- Matkailu-, ravitsemis- ja talousala
- Sosiaali-, terveys- ja liikunta-ala

Opiskelupaikkoja opistossa on yhteensä 2200 ja henkilöstöä noin 250. Opistossa voi opiskella 21 tutkintoa ja koulutusohjelmia on yhteensä 38. Opiskelijoita on 106 kunnasta ja 18 eri maasta. Ammattiopiston työelämäpalvelut kouluttaa vuosittain noin 220 aikuisopiskelijaa. (Vaasan ammattiopiston kotisivut)

Kaikkien perustutkintojen yhteydessä voi valita myös yhdistelmäopinnot eli opiskella yhtä aikaa sekä ammatillinen tutkinto että ylioppilastutkinto. Lisäksi tarjolla on myös vuoden kestäviä opiskeluvaihtoehtoja eli ns. ammattikymppejä, jotka on tarkoitettu sekä erityistä tukea tarvitseville oppilaille että sellaisille oppilaille, jotka haluavat vielä miettiä valintaansa ja tutustua eri vaihtoehtoihin. Matkailu-, ravitsemis- ja talousala aloitti taas monen vuoden tauon jälkeen vuoden kestävän talouskoulun. Myös maahanmuuttajille on oma ammatilliseen koulutukseen valmistava koulutuksensa. (Vaasan ammattiopiston kotisivut)

4.1 Vaasan ammattiopiston koulutuksen markkinointi

Vaasan ammattiopiston eri yksiköt esittelevät toimintaansa usein yhdessä ja koulua myös markkinoidaan kokonaisuutena esim. lehtimainoksissa. Koululla on yhteinen markkinointiryhmä, johon kuuluu edustajia kaikista yksiköistä, mm. kaikkien yksiköiden opinto-ohjaajat. Markkinointiryhmän vastuualueeseen kuuluu markkinointisuunnitelman laatiminen sekä markkinointitoimenpiteiden suunnittelu ja toteutus. Markkinointiryhmän jäsenet kiertävät esittelemässä koulua kaikissa Vaasan ja lähiympäristön (esim. Laihia, Vähäkyrö ja Isokyrö) yläkoulujen vanhempainilloissa sekä myös 8-luokkalaisille kohdistuvissa markkinointitempauksissa keväisin. Kou-

lumme järjestää myös oman vanhempainillan, jossa on vielä mahdollista kysellä lisätietoja eri ammateista suoraan kyseisten ammattiaineiden opettajilta.

9-luokkalaiset ja heidän vanhempansa kutsutaan myös loka-marraskuun vaihteessa oleville jokavuotisille Knowhow koulutus- ja työelämämessuille Botniahalliin. Vaasan ammattiopisto on messuilla näyttävästi esillä suurella messuosastolla, jossa ovat edustettuina kaikki yksiköt (kts. kuva 1). Paikalla ovat mm. eri yksiköiden opinto-ohjaajat, useita aineopettajia ja paljon opiskelijoita antamassa näyttöjä osaamisestaan. Messut ovat kaksipäiväiset ja ovat yleensä keskiviikko iltana klo 18–21 ja torstaina klo 8.30–15.30. Keskiviikko on tarkoitettu pääosin vanhemmille ja torstai enemmän opiskelijoille, jotka tulevat messuille koulupäivän aikana useasta eri koulusta Vaasasta ja lähiympäristöstä. Messut ovat ilmaiset ja kaikille avoimet. Viime vuonna messuilla vieraili noin 7000 kävijää.

Kuva 1. Media-assistentteja työskentelemässä Knowhow-messuilla

Vaasan ammattiopisto on mukana myös Seinäjoen vastaavilla Senuko-koulutusmessuilla osittain siksi, että Vaasasta löytyy myös sellaista koulutusta, mitä ei Seinäjoella järjestetä. Kurikassa on vastaavat pienimuotoiset messut, joille osallistutaan omalla osastolla. Pyydettyessä mennään myös muihin mahdollisiin esittelytilaisuuksiin.

Vaasan ja lähiympäristön yläkoulujen opinto-ohjaajille järjestetään myös markkinoitiryhmän toimesta koko Vaasan ammattiopiston OPO-päivä (opinto-ohjaajien perehdyttämispäivä) syksyisin. Tilaisuudessa esitellään mm. eri koulutusalojen mahdolliset uutuudet ja jaetaan materiaalia koulutukseen liittyen eli saadaan samalla opinto-ohjaajien tiedot päivitettyä ammattiopintoja koskien. Tilaisuus on koettu erittäin tärkeäksi tiedonjakotilaisuudeksi ja se on ollut käytäntönä jo useamman vuoden ajan.

Yksi tärkeä perehdyttämismuoto on kaikkien Vaasan ja lähiympäristön 9-luokkalaisten vierailu Vaasan ammattiopiston eri yksiköissä. Kaikilla yksiköillä on omat tapansa hoitaa nämä vierailut, mutta aikataulut sovitaan yhteisesti yläkoulujen kanssa. Tekniikan, sosiaali-, terveys ja liikunta-alan sekä matkailu-, ravitsemis- ja talousalan koulutusaloilla on paljon käytännönläheistä, käden taitoja vaativaa toimintaa, jota on helppo esitellä oppilaille ja antaa heidän itsensäkin kokeilla. Esimerkiksi sosiaali-, terveys- ja liikunta-alalla esittely hoidetaan erilaisten tehtävapisteen kautta, joissa saa harjoitella esim. ensiapua, tempurataa, lastenhoitoa ja kauneudenhoitoa.

4.2 Liiketalouden ja viestinnän yksikkö

Liiketalouden ja viestinnän yksikössä on reilut 500 opiskelijaa, joista n. 350 on suomenkielisiä ja loput ovat ruotsinkielisiä. Yksikössä on tarjolla merkonomien, datanomien, media-assistenttien ja ensi syksystä alkaen myös turvallisuusvalvojan koulutusta. Koulutusta on sekä peruskoulupohjaisille että jo toisen asteen tutkinnon suorittaneille opiskelijoille. Peruskoulupohjaisille tarjottavat tutkinnot ovat kolme vuotta kestäviä perustutkintoja, jotka antavat mahdollisuuden siirtyä suoraan työelämään tai jatkaa opintoja eteenpäin esimerkiksi ammattikorkeakouluun tai yliopistoon.

Merkonomien tutkinnossa on kolme ensimmäisen vuoden lopulla valittavaa koulutusohjelmavaihtoehtoa: asiakaspalvelu ja markkinointi, toimistopalvelut ja taloushallinto. Datanomit voivat valita joko digitaalisen viestinnän tai käytön tuen koulutusohjelman. Media-assistenteilla ei ole erikseen valittavaa koulutusohjelmaa, mutta

koulussa ollaan erikoistuneita valo- ja videokuvaukseen. Uudessa turvallisuusvalvojan tutkinnossa tulee olemaan myös vain yksi koulutusohjelma.

4.3 Kehittämiskohteen määrittely

Liiketalouden ja viestinnän yksikössä on 9-luokkalaisten vierailu hoidettu lähinnä suullisilla esittelyillä useita vuosia, johtuen opiskeltavien tutkintojen teoriapainotteisuudesta. Varsinaisia tehtäväpisteitä ei ole ollut, vaan esim. merkonomien opettaja on kertonut, millaisia aineita merkonomin tutkinnossa opiskellaan ja millaisiin työtehtäviin voi päästä. Uusi opinto-ohjaaja järjesti ensimmäisenä vuotenaan vierailut saman kaavan mukaan kuin ennenkin. Hän koki järjestelyt raskaiksi ja vaikeiksi pääosin siksi, että henkilökuntaa oli erittäin vaikea saada mukaan. Tästä seurasi myös se, ettei opinnoista saatu välitettyä vierailijoille kiinnostavaa kuvaa. Vierailut koettiin kuitenkin erittäin tärkeäksi markkinointi- ja tiedonjakotilaisuudeksi, kun mahdolliset tulevat oppilaat saatiin koulupäivän aikana paikan päälle tutustumaan.

Liiketalouden ja viestinnän yksikön 9-vierailujen kehittämistarve lähti liikkeelle pääosin yhdestä negatiivisesta järjestelykokemuksesta. Haastatteleamalla vierailujen järjestämisessä aiemmin mukana olleita työtovereita ja ensimmäisen vuoden opiskelijoita kehittämisen tarve täsmentyi muutamaksi pääkohdaksi:

- Esittelyihin kaivattiin enemmän käytännönläheisyyttä, nuoret haluavat itse kokeilla ja tehdä asioita pelkän kuuntelemisen sijaan.
- Esittelyiden toivottiin myös olevan mieleenpainuvampia, mielenkiintoisempia.
- Henkilökunta pitäisi saada mukaan vaivattomasti esittelyjä hoitamaan.
- Omia oppilaita pitäisi käyttää vielä enemmän hyödyksi esittelyjen hoitamisessa.
- Aikataulu ei saisi olla liian kiireinen. Monet oppilaat muistivat tutustumiskäynnistä vain portaissa kävelemisen edestakaisin.
- Pitäisi saada aikaan toimiva malli jatkoa ajatellen.
- Kaikki nämä toimenpiteet tähtäävät siihen, että saadaan lisää oppilaita taloon ja se on hyvä muistaa motivaation kannalta.

Nämä kehittämiskohdat mielessä lähdettiin lukuvuoden alussa heti syksyllä asennoitumaan uudella tavalla 9-vierailuihin. Kehittämishanke tuntui mielenkiintoiselta ja

haastavalta, kun kyseessä oli todellinen tarve ja kehittämisen vaikutuksia pääsisi ko-keilemaan käytännössä.

Vierailujen järjestämistä varten tehtiin suunnitelma (kts. taulukko 1), josta selviävät eri tehtävät, niiden vastuuhenkilöt ja toteuttamisaikataulu. Suunnitelman pohjalta ryhdyttiin toteuttamaan vierailuja käytännössä.

Taulukko 1. Vaasan ammattiopiston Liiketalouden ja viestinnän yksikön 9-vierailujen järjestäminen.

Vastuuhenkilö(t)	Tehtävä	Ajankohta
Vaasan ammattiopiston markkinointiryhmä	Koko Vaasan ammattiopiston vierailuaikataulun laatiminen	Lukuvuoden alussa
Opinto-ohjaaja	Henkilökunnan motivointi vierailuihin ja tutkintokohtaisten opettajaryhmien muodostaminen	Syys- lokakuun aikana
Tutkintokohtaiset opettajaryhmät	Toimintapainotteisen esittelyn suunnittelu	Loka- marraskuu
Opinto-ohjaaja	Vierailupäivien suunnittelu (ohjelmat, luokkatilat, opettajat/esittelijät luokkiin, oppilaat kierrättäjiksi, yhteydenpito yläkouluihin)	Marraskuu
Oppilaat	Vierailijoiden kierrättäminen	Tutustumispäivinä aikataulun mukaan
Opettajat ja opinto-ohjaaja	Esittelypisteissä työskentely	Tutustumispäivinä aikataulun mukaan
Opinto-ohjaaja	Palautteiden pyytäminen yläkoulujen opinto-ohjaajilta ja oman koulun henkilökunnalta	Heti vierailujen jälkeen

5 VIERAILUJEN TOTEUTTAMINEN KÄYTÄNNÖSSÄ

Markkinointiryhmän jäsenet laativat heti syksyllä 9-luokkalaisten vierailuaikataulun koskien kaikkia Vaasan ammattiopiston yksiköjä sekä Vaasan ja lähiympäristön yläkouluja. (kts.liite 1) Vaasalaiset koulut käyvät kahdessa ammattiopiston yksikössä saman päivän aikana, mutta lähiympäristöstä tulevat käyvät kaikissa yksiköissä, joten heille päivä on melko raskas. Vierailuaikataulun laatiminen on pitkälinen tehtävä, joka vaatii paljon yhteydenpitoa ja sovittelua koulujen välillä. Aikataulu on kuitenkin hyvä saada lyötyä lukkoon varhaisessa vaiheessa lukuvuotta, että saadaan ajat varattua ja suunnitelmat käyntiin. Vierailut ajoittuvat marras-tammikuulle, eri yksiköissä hieman eri aikoihin.

5.1 Henkilökunnan ja oppilaiden osallistuminen

Kun vierailuaikataulut oli saatu sovittua, alkoi henkilökunnan ja oppilaiden motiivointi tuleviin vierailuihin ja heidän rooliinsa niissä. Henkilökunnalle kerrottiin vierailuista syksyn henkilöstökokouksessa ensimmäisen kerran ja heitä pyydettiin kertomaan, jos heillä olisi jotain hyviä ideoita vierailuohjelmaan. Tämän jälkeen henkilökuntaa lähestyttiin esim. sähköpostitse (kts.liite 2) ja muodostettiin jokaisen tutkinnon esittelyn suunnitteluun ryhmät kyseisten aineiden opettajista. Ryhmille annettiin tehtäväksi suunnitella jokin mielenkiintoinen, noin 15 minuuttia kestävä, mielellään toimintapainotteinen esittely omasta alastaan. Tämän jälkeen ryhmät koontuivat pitämään omia suunnittelupalavereitaan ja opinto-ohjaaja koordinoi ryhmien tilannetta säännöllisesti.

Ensimmäisen vuoden opiskelijoille kerrottiin lähinnä asiakaspalvelun oppitunneilla tulevista vierailuista ja suurin osa heistä oli itse käynyt vastaavalla vierailulla viime vuonna, joten heiltä myös kyseltiin mahdollisia kehittämisideoita vierailuun. Oppilaat saivat ilmoittautua vapaaehtoisiksi 9-luokkien kierrättäjiksi vierailupäivinä ja mielellään vielä niin, että kyseisessä koulussa olleet kierrättäisivät oman vanhan koulunsa oppilaita ja opettajia. Halukkaita tähän tehtävään löytyi runsaasti joka luokalta ja kaikki halukkaat myös pääsivät mukaan, jotkut useammallekin vierailupäivälle. Oppilaille kerrottiin vierailupäivämäärät ja ajankohdat ja heitä pyydettiin tulemaan kyseisenä päivänä ajoissa koulun aulaan vastaanottamaan vieraita. Tehtävä-

nä heillä oli viedä oppilaat esittelypisteestä toiseen ja tietysti myös vastata mahdollisiin kysymyksiin. He toimivat tarvittaessa myös luokassa opettajan apuna esimerkiksi papereiden tai palkintojen jakamisessa. Oppilaille kerrottiin myös, että jos he ovat koko opiskeluaikansa aktiivisesti mukana tämän tyyppisessä toiminnassa, voivat he saada yhden opintoviikon tutor-toiminnasta vapaasti valittaviin opintoihinsa.

5.2 Vierailuohjelman suunnittelu ja toteutus

Opinto-ohjaaja suunnitteli vierailupäivän sisällön kokonaisuudessaan eli jakoi oppilaat ryhmiin, suunnitteli jokaiselle ryhmälle kierrätyspisteet, varasi luokkatilat ja järjesti joka pisteeseen vastuullisen opettajan esittelyä hoitamaan. Opettajalla saattoi olla kyseiseen aikaan tunti meneillään luokassa tai sitten hän tuli paikalle vierailijoita varten. Jos oppilaat olivat paikalla, heitä saattoi käyttää apuna esittelyssä. Näin toimittiin esim. mediapuolella.

Kierrätyspäivän aikataulu vaihteli hieman koulukohtaisesti, mutta periaate oli se, että kaikki koulut saisivat ensin yleisinfon ja tutustuisivat sitten vaihtelevassa järjestyksessä merkonomiin, datanomien ja media-assistentin opintoihin (kts.liite 3). Vieraillevan koulun oppilaat kokoontuivat ensin aulaan, jossa heidät toivotettiin tervetulleiksi oppilaiden toimesta mikrofonin avustuksella. Vierailijat jaettiin ryhmiin, yleensä heidän omien luokkatunnuksiensa mukaan, jos lukumäärät olivat sopivia. Ryhmäkoot vaihtelivat hieman, mutta keskimäärin n. 25 oppilasta/ryhmä oli sopiva määrä esim. tehtävien suorittamiseen esittelypisteissä.

Jokaisella ryhmällä oli oma tukioppilasryhmä lähinnä koulumme ensimmäisen vuoden oppilaista ja he lähtivät viemään tutustujia ensimmäiseen infopisteeseen. Tukioppilaiden tehtävänä oli pitää ryhmä koossa ja myös huolehtia siitä, että aikataulussa pysytään. Aikaa jokaiseen pisteeseen oli varattu 15–20 minuuttia. Ryhmän mukana kiersi myös vierailevan koulun opettajia, jotka olivat tärkeässä roolissa tiedonsaannin kannalta. He myös esittivät usein kysymyksiä herkemmin kuin oppilaat. Ohjelman päätteeksi tukioppilaat johdattivat vierailijat joko takaisin naulakoille tai sitten rakennuksen toiselle puolelle, jos he menivät vielä Sosiaali-, terveys- ja liikunta-alan yksikköön.

Oppilaille ei jaettu päivän aikana esitteitä koulutuksesta, sillä ne oli toimitettu heidän omalle koululle opinto-ohjaajan jaettavaksi. Tämä oli koettu paremmaksi, sillä muuten esitteet saattaisivat lojua pitkin käytäviä. Oppilaat käyttävät myös koulunsa opinto-ohjauksen tunneilla nettisivujamme, joilta löytyy paljon tietoa eri ammateista. Oppilaille jaettiin eri pisteissä kuitenkin koulumme logolla varustettuja palkintoja, tällä kertaa heijastimia ja kyniä.

Opinto-ohjaaja teki yleisinfon (kts.liite 4), joka tulitaisiin pitämään vierailun alussa kaikille ryhmille omissa pisteissään. Yleisinfossa esiteltiin myös uusi turvallisuusalan perustutkinto turvallisuusvalvoja sekä yhdistelmäopintojen mahdollisuus kaikissa tutkinnoissamme.

Merkonomi, datanomi ja media-assistenttiryhmissä olevat opettajat suunnittelivat vierailupäiviä varten omat ohjelmansa. Merkonomien ryhmässä valmisteltiin esittelytilannetta varten tietokilpailu (kts.liite 5), jossa on pääosin merkonomin tutkinnossa opiskeltaviin aineisiin liittyviä kysymyksiä. Kilpailu pidettiin ATK-luokassa ja opiskelijoille kerrottiin aluksi, että kyseinen piste liittyy merkonomin opintoihin ja että merkonomeilla on opinnoissaan esim. tiedonhankintaan liittyviä kursseja. Vastaukset kysymyksiin sai etsiä internetistä esim. Googlen avulla. Aikaa tietojen etsimiseen oli n. 15 minuuttia ja lopuksi kerrottiin oikeat vastaukset ja laskettiin pisteet. Noin kolme eniten pisteitä saanutta palkittiin ryhmäkohtaisesti.

Datanomiopintojen esittelyä varten oppilaille suunniteltiin tutustuminen Linux-käyttöjärjestelmään. Jokaiselle oppilaalle annettiin Knoppix-Linuxversio, joka on ns. Live-CD-tyyppisesti toteutettu. Se tarkoittaa sitä, että käyttöjärjestelmää voidaan käyttää Windows-käyttöjärjestelmän ”päällä” ilman, että Windows mitenkään vahingoittuisi. Linux toimii siis CD:ltä käsin eikä sitä asenneta koneen kiintolevyille. Tämä antaa mahdollisuuden tutustua monellekin outoon käyttöjärjestelmään turvallisella tavalla. Vieraileville oppilaille kerrottiin, että datanomien opintoihin sisältyy kursseja käyttöjärjestelmistä, jolloin myös Linuxiin perehdytään syvällisemmin. Lyhyen Linux-käyttöjärjestelmän esittelyn jälkeen kukin oppilas sai tehtäväkseen luoda mieleisensä perunapään tai pingviinin Potato Guy-nimistä piirto-ohjelmaa käyttäen (kts.liite 6). Esittelevä opettaja palkitsi mielestään edustavimmat piirroukset. Nopeimmin valmistuneille annettiin vielä lisätehtävä, jos aikaa oli jäljellä.

Mediapuolella mietittiin sopivan helppoja ja silti kiinnostavia digikameran ja videokameran kokeilumahdollisuuksia. Mediapuoli onkin koulussamme se ala, josta löytyy eniten konkreettista tekemisen näyttämistä. Siellä vierailijoille kerrottiin aluksi mediapuolen opinnoista ja työmahdollisuuksista. Heiltä myös kysyttiin, kuinka moni haluaa media-assistentiksi. Korkeintaan pari kättä nousi tässä vaiheessa. Luokkaan oli asennettu videokamera, jonka käytöstä yhdelle vapaaehtoiselle vierailijalle annettiin pikakoulutus ja sen jälkeen hän sai kuvata muita luokassa olijoita. Muutamalle muulle vapaaehtoiselle annettiin still-kamerat, joilla myös he saivat ottaa kuvia kavereistaan ja opettajista. Tämän jälkeen mediapuolen opettaja valmisti tietokoneella esityksen otetuista kuvista. Vapaaehtoiset palkittiin ja lopussa kysyttiin taas, kuinka moni haluaisi media-assistentti koulutukseen. Nyt halukkaita löytyikin jo paljon enemmän.

6 UUDISTUSTEN ARVIOINTIA JA KEHITTÄMISTARPEITA

9-luokkalaisten perehdyttämisen suhteen tehdyt uudistukset tuntuivat toimivilta ja helpoilta toteuttaa myös jatkossa. Palautetta pyydettiin ja kyseltiin sekä suullisesti että sähköpostitse. Kyselyt kohdistettiin omaan henkilökuntaan ja yläkoulujen opinto-ohjaajiin sekä opettajiin. Opinto-ohjaajilta saatiin hyvää palautetta siitä, että esittelyt olivat toimintapainotteisempia kuin ennen ja siitä, ettei esittelypisteitä ollut niin montaa. Vierailuilla mukana olleilta yläkoulun opettajilta pyydettiin suullinen palaute ohjelmasta jo vierailupäivänä luokassa. Myös he kokivat mielekkääksi sen, että nuoret laitetaan tekemään jotain pelkän kuuntelemisen sijaan.

Oma henkilökunta koki vierailut helpommiksi järjestää, kun oppilaille oli esittelypisteissä jokin tehtävä eikä vain suullinen esitys. Palaute oli siis suurilta osin positiivista. Negatiivista palautetta tuli ainoastaan lievästä käytöshäiriöistä, sekä vierailevien, että omien oppilaidemme kohdalta.

Kaikille ryhmille aluksi pidetty alkuinfo tuntui toimivalta, vierailijat saivat sen avulla ensin kokonaiskuvan yksiköstämme ja tarjoamastamme koulutuksesta. Aikataulut eri pisteissä tuntuivat sopivilta. Ryhmillä ei ollut liian kiire, mutta ei viivytty kuitenkaan liian pitkää aikaa yhdessä paikassa. Yhtenä päivänä vierailulla kävi kaksi koulua, mikä oli aika raskasta henkilökunnalle ja oppilaillekin. Sopiva vierailuväli tuntuisi olevan kaksi yläkoulua viikossa. Silloin jaksavat sekä henkilökunta että oppilaat motivoitua esittelyihin. Edelleen oli kuitenkin haasteellista saada opettajien aikataulut sopimaan esittelyaikatauluihin, mutta asenne vierailuja kohtaan oli selkeästi edellisvuotta parempi. Nyt kun vierailuille on runko valmiina, on sitä helppo kehittää edelleen tai tilanteen mukaan ajanmukaistaa.

Alun perin oli ajatuksena teettää vieraileville oppilaille mielipidekysely esittelyistä, mutta tämä jätettiin ajanpuutteen vuoksi tällä kertaa toteuttamatta. Ehkä kyselyn tekeminen ei ole jatkossakaan mielekästä, sillä se veisi liikaa aikaa vierailusta. Vaasan ammattiopiston kotisivuille voisi mahdollisesti avata jonkinlaisen osion vierailupalautteita varten. Syksyllä on kuitenkin taas tarkoitus kysellä opintonsa aloittavilta nuorilta, mitä he muistavat vierailuista ja onko heillä jotain parannusehdotuksia. Heiltä saa usein hyvinkin rehelliset vastaukset, joten niitä jäädään mielenkiinnolla

odottamaan. Omien tukioppilaiden ohjeistamiseen voisi suunnitella pienimuotoisen koulutuksen. Heidän kanssaan käytäisiin tarkemmin läpi vierailupäivien sisältö ja heidän roolinsa päivien aikana.

Tällä hetkellä oppilaiden rekrytointi kohdistuu pääosin 9-luokkalaisiin. Myös 8-luokkalaisille käydään keväisin esittelemässä ammattiopintoja heidän omilla kouluillaan. Jatkossa perehdyttäminen voitaisiin aloittaa mahdollisuuksien mukaan jo seitsemänneltä luokalta lähtien. Alakoulun oppilaille tutustuminen ammattiopintoihin voisi olla leikinomaisempaa.

Kehittämishankkeemme eteni hankesuunnitelman mukaisesti, eikä hankkeen aikana ilmennyt suuria yllätyksiä. Mielestämme työstä oli hyötyä sekä vieraileville 9-luokkalaisille, että oman koulun väelle. Koulun markkinointi tehtiin mielestämme eettisesti ja kasvatustieteen periaatteet huomioivalla tavalla, koska yritimme tarjota ammattiopinnoista mahdollisimman todenmukaisen kuvan.

LÄHTEET

Dunderfelt, T. 1996. Elämänkaaripsykologia. Porvoo: WSOY

Hakala, L., Haapala, A. 2005. Nivel-luokka – oven avaus peruskoulusta ammattiopintoihin. Helsinki: Kuntoutussäätiö.

Karjalainen, M., Kasurinen, H. (toim.) 2006. Ohjauksen toimintakulttuurin muutos alueellisessa yhteistyössä. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto.

Lahti, K. 2007. Monipuolinen koulutustarjonta vaikeuttaa päätöksentekoa. Pohjalainen, Tosi-liite 27.1.2007.

Lehtoranta, P. 2005. Joint-Nivel-projekti ammattiopintojen käynnistymisen tukena. Helsinki: Kuntoutussäätiö.

Linna, M. (puheenjohtaja) 2005. Perusopetuksen ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen kehittämistyöryhmän muistio. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2005:33. Helsinki: Opetusministeriö.

Lyytinen, P., Korkiakangas, M., Lyytinen, H.(toim.) 1998. Näkökulmia kehityspsykologiaan. Porvoo: WSOY

Rundgren, S., Häkkinen, J. 2006. Ammatinvalinnan vaikeus. Pohjalainen, 15.10.2006.

Salo, O. 1997. Crescendo – hitaasti kasvaen. Psykologian perustieto II. Hämeenlinna: Salutonova Oy.

Vaasan ammattiopiston kotisivut 2007. Saatavissa <http://www.vao.fi>. Viitattu 22.2.2007.

Vuorinen, R., Kasurinen, H. (toim.) 2002. Ohjaus Suomessa 2002. Jyväskylä: Koulutuksen tutkimuslaitos, Jyväskylän yliopisto.

LIITE 1: Koko Vaasan ammattiopiston vierailuaikataulu

Vaasan ammattiopisto tarjoaa tänäkin lukuvuonna alueemme 9- luokkalaisille mahdollisuuden tutustua VAO:n eri yksikköjen koulutustarjontaan. Tässä vierailuaikataulu, toivottavasti se sopii teille. Pyydämme, että ilmoitat meille etukäteen ryhmien määrät ja ryhmäkoot, kiitos!

SOSIAALI-, TERVEYS- JA LIIKUNTA-ALAN YKSIKKÖ, Ruutikellarintie 2-4

ma 27.11.06	klo 8.15-9.45	Merenkurkun koulu
ke 29.11.06	klo 13.00-13.45	Laihian keskuskoulu
to 14.12.06	klo 9.45-11.15	Vöyrinkaupungin koulu
ti 12.12.06	klo 12.35-13.15	Isonkyrön koulu
to 30.11.06	klo 8.15-9.45	Variskan koulu ja Lapua
ke 29.11.06	klo 10.30-11.35	Mustasaaren kk, Hietalahti, Steiner
pe 8.12.06	klo 9.45-10.30	Vähäkyrö

LIIKETALOUDEN JA VIESTINNÄN YKSIKKÖ, Ruutikellarintie 2-4

ma 27.11.06	klo 9.45-11.15	Merenkurkun koulu
ke 29.11.06	klo 12.15-13.00	Laihian keskuskoulu
to 14.12.06	klo 8.15-9.45	Vöyrinkaupungin koulu
ti 12.12.06	klo 13.15-14.00	Isonkyrön koulu (ruokailu)
to 30.11.06	klo 9.45-11.15	Variskan koulu ja Lapua
ke 29.11.06	klo 9.15-10.30	Mustasaaren kk, Hietalahti, Steiner
pe 8.12.06	klo 9.00-9.45	Vähäkyrö

TEKNIIKAN YKSIKKÖ, Sepänkyläntie 16

ke 29.11.06	klo 9.00-10.30	Laihian keskuskoulu
to 7.12.06	klo 8.15-9.45	Variskan koulu
to 11.1.07	klo 8.15-11.00	Vöyrinkaupungin koulu
ti 12.12..06	klo 9.30-11.30	Isonkyrön koulu
to 18.1.07	klo 9.15-12.00	Mustasaaren kk, Hietalahti, Steiner
to 11.1.07	klo 8.15-10.30	Merenkurkun koulu
pe 8.12.06	klo 12.00-13.15	Vähäkyrö

MATKAILU-, RAVITSEMIS- JA TALOUSALAN YKSIKKÖ, Ruutikellarintie 2-4

ke 29.11.06	klo 10.45-12.15	Laihian keskuskoulu (ruokailu)
to 7.12.05	klo 10.00-11.15	Variskan koulu
ke 13.12.06	klo 8.15-9.45	Vöyrinkaupungin koulu
ti 16.1.07	klo 8.15-9.45	Merenkurkun koulu
ti 12.12..05	klo 11.45-12.25	Isonkyrön koulu
to 18.1.07	klo 12.15-13.30	Mustasaaren kk, Hietalahti, Steiner
pe 8.12.06	klo 10.30-11.5 0	Vähäkyrö (ruokailu)

TERVETULOA TUTUSTUMAAN VAASAN AMMATTIOPISTOON!

Yhteistyöterveisin 11.9.2006 Vaasan ammattiopiston opinto-ohjaajat

<i>Heli Kantola</i>	<i>Minna Eteläpää</i>	<i>Leena Nyberg</i>	<i>Eija Peltola</i>
tekniikka	livi	marata	soteli
puh. 326 7906	puh. 326 7406	puh. 326 7506	puh. 326 7006

LIITE 2: Informaatio opettajille

Hei kaikki opettajat!

Vaasan ja lähiympäristön ysiluokat, joukossa tulevat oppilaamme, ovat pian tulossa meil-
le tutustumaan! Tässä teille tärkeitä päivämääriä kalenteriin laitettaviksi! **Älkää sopiko
näille päiville kokeita tai muuta erikoista, sillä tarvitsemme tähän kaikki mukaan,
sekä opettajat että oppilaat.** Otan teihin tarkemmin yhteyttä ohjelman merkeissä,
mutta voitte itse miettiä, mitä haluaisitte yseille koulustamme kertoa. Muutaman opet-
tajan kanssa olen jo puhunut ja olemme miettineet uusia ideoita.

Timo Väre on lupautunut **mediapuolen** vastaavaksi esittelijäksi, joten Timo voisi me-
diaväen kanssa miettiä, miten haluatte media-assistentin tutkintoa esitellä. Mielellään
jotain toiminnallista juttua. Värvätkää oppilaita mukaan.

Esa Myllylä on **datanomipuolen** vastaava ja kokoaa ympärilleen tiimin. **Merkonomi** tut-
kinnon vastaavaa ei ole vielä valittu, mutta ehdokkaani on **Hillevi Kivioja**.

Teen yksiköstämme **yleisesittelyn**, joka kerrotaan ryhmille aina ensimmäisessä tutus-
tumispaikassa. Meillähän alkaa ensi syksynä myös uusi koulutus, **turvallisuusalan perus-
tutkinto (turvallisuusvalvoja)**, jota itse esittelen mahd. aulassa.

Kun oppilaat tulevat meille ja kerääntyvät aulaan, on media-assistentti **Annika Huusko**
lupautunut juontajaksi ja vastaanottaa oppilaat mikrofonin avustuksella. Luokkien kier-
rättäjiksi hankin meidän ekaluokkalaisia, vaikka halukkaita kakkosiakin on jo ilmoittau-
tunut.

Oppilaille jaetaan VAO heijastimia ja jos luokissa on jotain kilpailuja esim. pikakirjoi-
tustesti, saattaa olla myös muita palkintoja. Viime vuonna jaoimme tikkareita.

Ideota otetaan vastaan!

Vierailupäivämäärät (Oppilaita yhteensä n. 700 kpl):

- ma 27.11.06 klo 9.45-11.15 Merenkurkun koulu
- ke 29.11.06 klo 9.15-10.30 Mustasaaren kk,
Hietalahti, Steiner
- ke 29.11.06 klo 12.15-13.00 Laihian keskuskoulu
- to 30.11.06 klo 9.45-11.15 Variskan koulu ja Lapua
- pe 8.12.06 klo 9.00-9.45 Vähäkyrö
- ti 12.12.06 klo 13.15-14.00 Isonkyrön koulu
- to 14.12.06 klo 8.15-9.45 Vöyrinkaupungin koulu

Yhteistyöterveisin

Minna Eteläpää

opinto-ohjaaja ja opettaja

Vaasan ammattiopisto

Liiketalous ja viestintä

puh. 06 326 7406 tai 040 756 8406

LIITE 3: Vierailuaikataulu**LIIKETALouden JA VIESTINNÄN YKSIKKÖ YSIVIERAILUT****2006: ma 27.11. klo 9.45-11.15 Merenkurkun koulu (135 oppilasta)**

Kokoontuminen ala-aulaan n. klo 9.45 (kierrättäjät paikalle 9.40)!

Luokka A Kierrättäjät: *VAVA06R Hanna, Piia, Andrej***Ohjelma:** klo 9.55 luokka 249 (alkuinfo, Minna Eteläpää)

n. klo 10.10 luokka 135 (media-assistentin koulutus, Timo Väre)

n. klo 10.30 luokka 309 (datanomin koul., Esa Myllylä)

n. klo 10.50 luokka 306 (merkonomin koulutus, Maritta Kivimäki)

Luokka B Kierrättäjät: *KLTA06A Mirka, Tiina ja Iida***Ohjelma:** klo 9.55 luokka 249 (alkuinfo, Minna Eteläpää)

n. klo 10.10 luokka 306 (merkonomin koulutus, Maritta Kivimäki)

n. klo 10.30 luokka 135 (media-assistentin koulutus, Timo Väre)

n. klo 10.50 luokka 309 (datanomin koul., Esa Myllylä)

Luokka C Kierrättäjät: *KLTA06A Susanne ja Christian***Ohjelma:** klo 9.55 luokka 312 (alkuinfo, Hillevi Kivioja)

n. klo 10.10 luokka 309 (datanomin koul., Esa Myllylä)

n. klo 10.30 luokka 306 (merkonomin koulutus, Maritta Kivimäki)

n. klo 10.50 luokka 135 (media-assistentin koulutus, Timo Väre)

Luokka D Kierrättäjät: *KL TB06R Fitore, Minna ja Merja***Ohjelma:** klo 9.55 luokka 312 (alkuinfo, Hillevi Kivioja)

n. klo 10.10 luokka 310 (media-assistentin koulutus, Kari Filpus)

n. klo 10.30 luokka 141 (datanomin koulutus, Olle Herrgård)

n. klo 10.50 luokka 228 (merkonomin koulutus, Minna Eteläpää)

Luokka E Kierrättäjät: *KL TB06R Mikko ja Santtu***Ohjelma:** klo 9.55 luokka 242 (alkuinfo, Matti Kontiokari)

n. klo 10.10 luokka 228 (merkonomin koulutus, Hillevi Kivioja)

n. klo 10.30 luokka 310 (media-assistentin koulutus, Kari Filpus)

n. klo 10.50 luokka 141 (datanomin koulutus, Olle Herrgård)

Luokka F Kierrättäjät: *VAVA06R Tina, Iina, Jassu ja Ulla***Ohjelma:** klo 9.55 luokka 242 (alkuinfo, Matti Kontiokari)

n. klo 10.10 luokka 141 (datanomin koulutus, Olle Herrgård)

n. klo 10.30 luokka 228 (merkonomin koulutus, Hillevi Kivioja)

n. klo 10.50 luokka 310 (media-assistentin koulutus, Kari Filpus)

LIITE 4: Yleisinfo

 Vaasan ammattiopisto

- Liiketalouden ja viestinnän yksikkö
- Oppilaita n. 550
- Kaksikielinen oppilaitos

15/2/07 1

 Liiketalous ja viestintä

Meillä sinusta tulee:

- Merkonomi
- Datanomi
- Media-assistentti tai
- Turvallisuusvalvoja

15/2/07 2

 Merkonomi

- Liiketalouden perustutkinto (3 v.)
- Erikoistuminen asiakaspalveluun ja markkinointiin, taloushallintoon tai toimistopalveluihin
- Työskentely esim. myyntitöissä, toimistoissa, kirjanpito tehtävissä

15/2/07 3

 Datanomi

- Tietojenkäsittelyn perustutkinto (3 v.)
- Erikoistuminen käytön tukeen tai digitaaliseen viestintään
- Työskentely esim. mikrotukihenkilönä, ohjelmointitehtävissä, ATK-laitteiden myyjänä

15/2/07 4

 Media-assistentti

- Audiovisuaalisen viestinnän perustutkinto (3 v.)
- Opiskellaan esim. video- ja kameratyöskentelyä, lehtiin, radioihin, painotaloihin, elokuviin ja käsikirjoituksiin liittyviä asioita
- Työskentely erilaisissa tehtävissä esim. lehdissä, radiossa tai vaikka oman yrityksen perustaminen
- Soveltuvuuskoee

15/2/07 5

 Turvallisuusvalvoja! Uusi!

- Alkaa meillä syksyllä 2007
- 3 v. turvallisuusalan perustutkinto
- Opiskellaan esim. asiakaspalvelua, yhteistyötaitoja, liikuntaa, itsepuolustusta, turva- ja kulunvalvontajärjestelmiä
- Jatko-opinnot esim. poliisiksi
- Soveltuvuuskoee, jossa henkilökohtainen haastattelu ja kuntotesti

15/2/07 6

VAASAN AMMATTOPISTO
VASA YRKESINSTITUT
VASA VOCATIONAL INSTITUTE

- Kaikkiin tutkintoihin sisältyy työssäoppimista joka vuosi 6 viikkoa
- Koululla on myös kansainvälisten asioiden koordinaattori, ja mahdollisuus hakeutua työssäoppimaan ulkomaille

---

15/2/07 7

VAASAN AMMATTOPISTO
VASA YRKESINSTITUT
VASA VOCATIONAL INSTITUTE

Meillä voit suorittaa myös yhdistelmäopinnot

- Yhdistelmäopiskelija suorittaa ammatillisen perustutkinnon ja ylioppilastutkinnon
- Opetus tapahtuu muuten omalla koululla, mutta kerran vuodessa ollaan yksi jakso (6. viikkoa) lukiolla
- Yhdistelmäopiskelija osallistuu yo-kokeisiin niissä aineissa, joita hänelle tarjoamme (äidinkieli, ruotsi, englanti, reaali tai matematiikka)
- Yhdistelmäopinnot antavat oppilaalle laajemman pohjan esim. kielissä ja matematiikassa jatko-opintoja ajatellen

---

15/2/07 8

VAASAN AMMATTOPISTO
VASA YRKESINSTITUT
VASA VOCATIONAL INSTITUTE

Tervetuloa opiskelemaan liiketalouden ja viestinnän yksikköön!

Yhteishaku 2007
Hakuajat:
29.1. - 20.2.2007 (valintakoe)
26.2. - 20.3.2007

15/2/07 9

LIITE 5: Merkonomien tietokilpailu**TEHTÄVÄ I Postita 0,50 €n kotimaan joulutervehdykset viimeistään?**

- 14.12.2006
- 15.12.2006
- 16.12.2006

TEHTÄVÄ II Mitä tarkoittaa DSL?

- tietoliikenneyhteys
- kaupankäynti
- työvälineohjelmat

TEHTÄVÄ III Paljonko maksaa yhden henkilön junamatka 2 luokassa Vaasasta Helsinkiin Inter Citylla? Juna lähtee huomenna Vaasasta klo 6.27.

- 38,10 €
- 58,10 €
- 48,10 €

TEHTÄVÄ IV Tarkoittaako Faksi samaa kuin

- telekopiokone
- teleksi
- telttä

TEHTÄVÄ V Kuinka monta toimipistettä Vaasan maakuntakirjastolla on?

- 15
- 12
- 11

TEHTÄVÄ VI Mitä tarkoittaa ”Netiketti”

- autolla ajamisen liikennesäännöt
- verkossa toimimisen” liikennesäännöt”
- pukeutumisen säännöt

TEHTÄVÄ VII Missä näistä kaupungeista on maakunta-arkisto?

- Vaasa
- Seinäjoki
- Pori

TEHTÄVÄ VIII Mitä tarkoittaa ergonomia?

- tietoa ja toimintaa hyvän työympäristön saavuttamiseksi
- hallinnollisia ja teknisiä toimenpiteitä, joilla taataan tiedon luottamuksellisuus, eheys ja käytettävyys
- organisaation tilojen fyysistä suojaamista

TEHTÄVÄ IX Koska järjestetään Helsinki Motor Show 2006 messut?

- 30.11-3.12.2006
- 29.11-3.12.2006
- 30.11.-4.12.2006

TEHTÄVÄ X Mikä on uusimman Bond elokuvan nimi

- Kun maailma ei riitä
- Casino Royale
- 007 ja kultainen silmä

TEHTÄVÄ XI**Voin palauttaa TV Shopista ostamani tuotteen**

- 3 kk:n ajan
- 30 vuorokauden ajan
- 14 vuorokauden ajan

TEHTÄVÄ XII**Plussa-kortin liittymismaksu on**

- 50 euroa
- 20 euroa
- 8,40 euroa

TEHTÄVÄ XIII**Kun Lindex Club Visa –kortin omistaja on kerännyt 1000 bonus-pistettä, hän saa**

- 40 euron arvoisen bonussetelin
- 30 euron arvoisen bonussetelin
- 10 euron arvoisen bonussetelin

TEHTÄVÄ XIV**Yritysten markkinoinnissa segmentoinnilla tarkoitetaan**

- markkinoiden jakamista kilpailevien yritysten kesken
- markkinoiden jakamista toisistaan erottuviin ryhmiin
- yrityksen tuotekehitystoimintaa

TEHTÄVÄ XV**Logo on**

- luettava ja lausuttava osa tuotemerkkiä
- tuotemerkin oikeudellinen suoja
- vakiintunut tapa, jolla yrityksen nimi kirjoitetaan

TEHTÄVÄ XVI Markkinoilla vallitsevasta kilpailusta puhuttaessa monopoli tarkoittaa

- kilpailevien yritysten välistä yhteispeliä
- sitä, että markkinoilla on useita tarjoajia
- sitä, että markkinoilla on vain yksi tarjoaja

TEHTÄVÄ XVII Ambient mainontaa voidaan nähdä

- rakennuksiin kiinnitetyissä mainoslakanoissa
- televisiossa
- sanomalehdissä

TEHTÄVÄ XVIII Yrityksen alennusmyynti saa kestää enimmillään

- puoli vuotta yhtäjaksoisesti
- neljä kuukautta yhtäjaksoisesti
- kaksi kuukautta yhtäjaksoisesti

TEHTÄVÄ XIX JCDecaux Finland Oy on

- Suomen suurin ulkomainosyhtiö
- suomalainen radiokanava
- verkkomainontaan erikoistunut yritys

TEHTÄVÄ XX Mainosalalla copywriter tarkoittaa

- mainosten visuaalista suunnittelijaa
- mainostekstien laatijaa
- kotisivujen suunnittelijaa

LIITE 6: Linux-tehtävä